

NORGES HØYESTERETT

Den 9. januar 2004 avsa Høyesterett dom i

NH-2004-0035-A, (sak nr. 2003/1346), straffesak, anke,

A (advokat Tor M. Kindem)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Jørn S. Maurud)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Rieber-Mohn**: Saken gjelder straffutmåling ved seksuelt overgrep mot mindreårig datter, derunder spørsmålet om fradømmelse av retten til å praktisere som lege.
- (2) Fredrikstad tingrett avsa 19. desember 2002 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A født 00.00.1941 dømmes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd første straffalternativ og straffeloven § 197 sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd til en straff av fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder. Fra straffen går 2 – to – dager for utholdt varetekt.
 2. I medhold av straffeloven § 29 nr 2 fradømmes A retten til å praktisere som lege for et tidsrom av 3 -tre- år.
 3. A dømmes innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisning til B med 75.000 – syttifemtusen – kroner.
 4. A dømmes til å erstatte det offentlige sakens omkostninger med 40.000 – førtitusen – kroner.”
- (3) Habash anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, straffutmålingen, derunder rettighetstapet, oppreisningen og saksomkostningsavgjørelsen. Borgarting lagmannsrett avsa 5. september 2003 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A født 00.00.41, dømmes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd, første straffealternativ, og straffeloven § 197, alt sammenholdt med straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 1 – ett – år og 8 – åtte – måneder.

Til fradrag i straffen går 2 – to – dager i utholdt varetekt.

2. I medhold av straffeloven § 29 nr 2 fratras A retten til å praktisere som lege for et tidsrom av 3 – tre – år.
 3. A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelser å betale oppreisning til B med 40.000 – førtitusen – kroner.
 4. A dømmes til å betale 10.000 titusen – kroner i saksomkostninger for tingretten. Saksomkostninger idømmes ikke for lagmannsretten.”
- (4) Dommen ble avsagt under dissens, idet én av fagdommerne og en meddommer stemte for fengsel i to år.
- (5) A anket lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling inn for Høyesterett. Høyesteretts kjæremålsutvalg henviste anken over straffutmålingen, herunder rettighetstapet. For øvrig ble anken nektet fremmet.
- (6) I anken gjøres gjeldende at straffen er vesentlig for strengt utmålt, især når den samlede reaksjon tas i betraktning. Rettighetstapet rammer domfelte særlig hardt. Det er ikke grunnlag for rettighetstap i dette tilfellet, hvor autorisasjonen som lege er suspendert etter helsepersonelloven, og hvor spørsmålet om tilbakekall av autorisasjon er til avgjørelse.
- (7) Jeg er kommet til at anken tas til følge ved at rettighetstapet faller bort, men at straffen for øvrig skjerpes til fengsel i to år.
- (8) Om selve saksforholdet, som fant sted 26. oktober 2001, da fornærmede var 12 år, gjengir jeg følgende fra lagmannsrettens dom:

”Tiltalte og fornærmedes mor hadde et seksuelt forhold den tiden da han arbeidet ved regionsykehuset i X, og dette forholdet førte til at fornærmede ble født. Fornærmede har siden fødselen bodd hos moren i X, og kontakten med faren har kun vært av helt sporadisk karakter. Høsten 2001 tok tiltalte kontakt, og han kom på besøk til X den 11. september. Etter besøket ble det avtalt at fornærmede skulle besøke tiltalte, og det var meningen at besøket skulle finne sted på et hotell i Oslo. Det ble imidlertid til at de kjørte til tiltaltes bolig i Y etter at tiltalte hadde hentet fornærmede på Oslo S. Hjemme hos tiltalte begynte han å tungekysse fornærmede, han masserte og slikket brystene hennes, stakk en finger inn i skjeden og masturberte henne. Da de skulle legge seg, tok fornærmede på seg en vanlig truse og en stor trøye. Tiltalte la seg ved siden av henne. Han begynte igjen å tungekysse henne, han befølte henne, og han stakk fingeren inn i skjeden hennes. Hun ga uttrykk for at dette gjorde vondt, uten at tiltalte brydde seg om dette. Etter å ha gitt seg, begynte han igjen å beføle henne, og han la seg over henne samtidig som han gjorde samleielignende bevegelser med sitt blottede kjønnsorgan mot hennes. Neste dag viste han henne et album og fortalte en del om sine seksuelle erfaringer med forskjellige kvinner og fotograferte fornærmede. Deretter kjørte han henne til jernbanestasjonen i Y. Fornærmede tok toget til Oslo. Der fortalte hun sin tante hva som var hendt. Saken ble anmeldt til politiet og tiltalte ble pågrepet to dager senere.”

- (9) Lagmannsretten har videre lagt til grunn at overgrepet "ikke fremtrer som noen spontan handling". På veien til bopel i Y anskaffet domfelte to pornofilmer. Kort tid etter at de ankom domfeltes bopel, ble en av filmene satt i gang, og fornærmede ble bedt om å kle av seg og iføre seg en stringtruse med åpning foran. Overgrepet skjedde så i tre sekvenser som beskrevet i sitatet fra lagmannsrettens dom.

- (10) Jeg behandler først spørsmålet om domfeltes overgrep mot datteren bør lede til at han for en tid fradømmes retten til å virke som lege, jf. straffelovens § 29 nr. 2 og § 207. Lagmannsretten har idømt rettighetstap under henvisning til at domfelte har mistet den allmenne tillit som er nødvendig for legegjerningen, og at allmenne hensyn gjør det påkrevet med rettighetstap. Jeg bemerker at Høyesterett flere ganger har slått fast at rettighetstap er en meget streng straffereaksjon, som må benyttes med varsomhet, se Rt. 2003 side 445 og Rt. 1999 side 383. Dette må etter min mening gjelde med en særlig tyngde når det straffbare forhold er begått uten tilknytning til det yrke som det er tale om å fradømme den skyldige, jf. den nevnte sak i Rt. 1999 side 383. Likevel kan det tenkes alvorlige straffbare handlinger som forøves uten forbindelse med et yrke, som er så ødeleggende for den tillit som yrket krever, at rettighetstap etter omstendighetene vil være begrunnet. Aktor har her særlig vist til kjennelsen i Rt. 1999 side 619, der en allmennpraktiserende lege for alltid ble fradømt retten til å virke som lege etter å ha blitt kjent skyldig i sedelighetsforbrytelser mot barn. Jeg kan ikke se at denne avgjørelsen er retningsgivende for vår sak. Dels var forbrytelsene noe grovere, og dels ble de gjentatt over flere måneder. Men dessuten var de ikke uten enhver tilknytning til hans legevirksomhet. Domfelte i vår sak, som er spesialist i nevrokirurgi, har begått et alvorlig overgrep mot sin datter. Dette har medført et skår i den tillit han er avhengig av i sitt yrke, men jeg finner ikke at allmenne hensyn krever at han fradømmes retten til å virke som lege. Jeg nevner for ordens skyld at Statens Helsetilsyn i vedtak av 18. mars 2003 suspenderte domfeltes autorisasjon som lege for en tid av seks måneder, jf. helsepersonelloven av 2. juli 1999 nr. 64 § 58. Etter klage ble suspensjonen opprettholdt ved vedtak 27. mai 2003 i Statens helsepersonellnemnd.
- (11) Spørsmålet blir så hva som er en passende straff for A når rettighetstapet faller bort. Det som etter mitt syn er særlig graverende ved hans overgrep, er det overlagte tillitsbrudd som han begår overfor en datter som han praktisk talt ikke kjente. Han har vært en fraværende far gjennom hennes barndom, tar selv initiativ til samvær etter at hun er fylt 12 år, inviterer henne til å møtes i Oslo, men tar henne til sin bopel i Y i strid med avtale med pikens mor. Datteren – og moren – har naturlig nok gått ut fra at han som far ønsket å bli kjent med sitt barn og etablere en normal kontakt med henne. Den fremgangsmåte domfelte følger etter at de kom til Y, tyder på at domfelte hadde ganske andre hensikter.
- (12) Piken må ha følt seg maktesløs alene med en fremmed far som forgriper seg på henne om natten i en ukjent by, hvor hun ikke kjente noen og hadde små muligheter for å tilkalle hjelp. En tolvåring er i en slik situasjon nærmest prisgitt overgriperen.
- (13) Jeg finner på denne bakgrunn at straff av fengsel i to år er passende og utformer en ny domsslutning.
- (14) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. A, født 00.00. 1941, dømmes for overtredelse av straffelovens § 195 første ledd første straffalternativ og straffelovens § 197, jf. § 62, til en straff av fengsel i 2 – to – år.

Til fradrag i straffen går 2 – to – dager for utholdt varetekt.

2. A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisning til B med 40 000 – førtitusen – kroner.
3. A dømmes til å betale 10 000 – titusen – kroner i saksomkostninger for tingretten. Saksomkostninger for lagmannsretten idømmes ikke.

(15) Dommer **Lund:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(16) Dommer **Oftedal Broch:** Likeså.

(17) Dommer **Stabel:** Likeså.

(18) Dommer **Dølva:** Likeså.

(19) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. A, født 00.00.1941, dømmes for overtredelse av straffelovens § 195 første ledd første straffalternativ og straffelovens § 197, jf. § 62, til en straff av fengsel i 2 – to – år.

Til fradrag i straffen går 2 – to – dager for utholdt varetekt.
2. A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisning til B med 40 000 – førtitusen – kroner.
3. A dømmes til å betale 10 000 – titusen – kroner i saksomkostninger for tingretten. Saksomkostninger for lagmannsretten idømmes ikke.